

GUSTÁV MURÍN

V TIENI

ČERNĀ BYĽA

GUSTÁV MURÍN

V TIENI ČERNOBYĽA

Román o neviditeľnej smrti, veľkých peniazoch a láske

DNES ráno našli mŕtvolu Teodora S., riaditeľa Ústavu atómovej energetiky pri elektrárni v Jarovských Kostolniciach. Teodora S. cestou autom do práce napadli neznámi útočníci, zomrel na početné strelné zranenia – pravdepodobne od samopalu. Predbežné závery naznačujú, že by mohlo ísť o typickú mafiánsku popravu. Teodor S. sa stal riaditeľom len nedávno a s jeho menom sú spojené...

Po tejto bodke za rozhlasovými správami sa Matej Daxa, mladý vedecký pracovník Ústavu experimentálnej biológie, len usmeje a nahlas prehodí smerom k staršiemu kolegovi:

„Na takýchto správach je potešujúce len to, že nás vedcov sa takéto prípady netýkajú, čo?!“

Daxa vzhliadne od počítača ku kolegovi, ktorý stojí pri malej centrifúge. Ten do nej práve chcel vložiť kyvetu so vzorkou, ale namiesto toho stojí strnulo a nevidomými očami hypnotizuje blízku stenu. Po nekonečne dlhej chvíli sa otočí k Daxovi. Je bledý, na čelo mu vyrazil pot.

„Čo?“

„Nič, hovorím, že...“

Daxa nemá komu dohovoriť svoje „že“, lebo jeho kolega Feri sa náhle zvrtné, kyvetu trestuhodne pohodí na blízky stôl a vyrazí z dverí laboratória tak prudko, že ich takmer vynesie z pántov. Už o krátku chvíľu sa v nich objavuje iný kolega a začudovane krúti hlavou.

„Čo je tomu Gyrovi? Práve ma skoro zrazil na schodoch, ako sa hnal na čerstvý vzduch. Sekretárka mu už varí silnú kávu. Nie je on v tom?“

Záverečný pokus o vtip Daxu nepobaví. Zarazene pokrúti hlavou a povie viac pre seba:

„Neviem, v čom je. A ani to radšej nechcem vedieť.“

2.

JEDINÉ, čo spája Ústav atómovej energetiky, ktorý dnes tak dramaticky prišiel o riaditeľa, a toto zastrčené laboratórium, ktorého vážený pracovník nevie odrazu udržať v pokoji svoj rozbúrený žalúdok, je rádioaktivita. Lenže to spojenie je také vzdialené ako fakt, že monopost formuly 1 a bicykel spájajú kolesá.

„TU SA KRADNE!“

Knihovník Ústavu, dôchodca na pol úväzku, je vážne rozčúlený. A Daxa je, žiaľ, jediný komu to svoje rozčúlenie môže predviesť.

„Zmizla celá zložka o jadrovej elektrárni v Jarovských Kostolniciach. Takýto hrubý spis!“

Knihovníkovi sa od rozčúlenia trasú ruky aj hlas. V normálnom povolání to dotiahol až na plukovníka delostrelcov a nikdy mu za celý ten čas nechýbal ani len slepý patrón. Neznáša akademickú ležérnosť, s akou Daxovi kolegovia zabúdajú vracať požičané knihy, a naopak vracajú niečo, čo si nikdy nepožičali.

„Mám tu zasa navyše dva výtlačky spisov o marxistickej botanike od nejakého Lysenka. Na čo mi tu budú? Veď to len zaberá priestor!“ Rezignovane hodí rukou k regálom, kde je veľký kus jednej police prázdny. Tam asi boli uložené tie stratené Kostolnice, domyslí si Daxa.

„Tak ja prídem neskôr, pán knihovník. A nebojte, tá zložka sa iste nájde.“

„Leda ak niekde ako podložka pod mikroskop. Vydávať som to mal len proti podpisu, ale ten tu nie je, ani zložka tu nie je. Bordelári!“

NAJVÄČŠÍM BORDELÁROM celého Ústavu je doktor František Gyra. To, čo sa nachádza na jeho pracovnom stole, je výsledkom celého horotvorného procesu: jednotlivé vrstvy by vedel oddeliť len dôkladný archeologický prieskum. Je to také papierové pohorie, že ak by oň okoloidúci kolega pri troche neopatrnosti zavadil, spustí sa lavína spisov a rachotivo padne na zem.

Daxa sa s údivom díva, čo mu práve pristálo pri nohách. Je to napoly rozobraná zložka o Kostolniciach, o prvej jadrovej elektrárni krajiny. Zohne sa, aby to rýchlo upratal.

„Zaujíma ťa to?“

Gyra sa zjavuje náhle a nehlučne, navyše od chrbta, takže Daxa ho ani nepostrehol. Teraz kľáči na kolenách, spisy v ruke a pomaly vstáva.

„Ani nie, určite nie.“

„Ale malo by, len sa na to pozri! Možno niečo objavíš. Niečo, čo si určite nevedel. Možno niečo, čo by si radšej ani nechcel vedieť...“

Gyra je preč. Ako sa zjavil, tak sa aj vytratil.

Daxa poťažká spisy v rukách a po krátkom zaváhaní vyberie prvý spis v zložke. Má stručný nadpis – Havária.

3.

VÝPIS z protokolu o havárii:

Atómová elektrárne v Jarovských Kostolniciach sa zapísala do dejín využitia atómovej energie ako prvá na svete tragickou haváriou. Dvaja pracovníci zahynuli po chybe pri výmene palivového článku na reaktore, ktorý bol prvým v krajinách vtedajšieho komunistického bloku. Išlo o pokusný reaktor A1 s unikátnym systémom navážania paliva za plnej prevádzky. V dôsledku zlyhania blokového mechanizmu bol čerstvý palivový komplet vymrštený z reaktora do reaktorovej sály. Cez vzniknutý otvor do sály vnikol chladiaci plyn, oxid uhličitý – CO₂. Na to doplatili tí, čo sa smrtonosného plynu nadýchali.

(Poznámka rukou na okraji spisu: Existujú dve verzie smrti dvoch pracovníkov elektrárne.

1. Mohli sa zachrániť. Stihli dobehnúť k najbližším únikovým dverám, ale tie boli zamknuté. Vraj aby sa cez ne nekradlo.

2. Všetkých 53 pracovníkov v ohrozenej zóne v poriadku evakovali, len týchto dvoch nemohli nájsť. Pravdepodobne sa zašili do jednej z miestností v suteréne a spali. Preto nepočuli evakuačný signál.)

Najpravdepodobnejšia je druhá verzia, ale ešte dôležitejší je fakt, že až o tri roky neskôr, v marci roku 1979, došlo k prvej vo svete známej havárii tohto druhu v Three Mile Island v americkej Pennsylvánii a až o desať rokov neskôr, v apríli roku 1986, explodoval Černobyl'. Kostolnice majú teda prvenstvo,

o ktorom vo svete takmer nikto nevie a doma sa ním nikto nechváli.

Výpis z protokolu o druhej havárii:

O rok neskôr došlo k druhej vážnej havárii opäť pri výmene paliva. Produkty štiepenia z poškodeného reaktora zamorili primárny okruh. Netesnosťami parogenerátorov prenikla rádioaktivita aj do niektorých častí sekundárneho okruhu. Vnútorne časti reaktora boli vážne poškodené.

Takto skončil experimentálny reaktor, ktorý nahradili perspektívnejšie technológie. Pilotný reaktor nakoniec viac poslužil na dovtedy ešte nevyskúšanú likvidáciu zamoreného bloku jadrovej elektrárne.

(Poznámka na okraji spisu: Tu sa prvýkrát na svete použila technológia prekrytia poškodeného reaktora betónovým sarkofágom. V ňom ostalo „pochované“ aj palivo a ďalšie rádioaktívne produkty, ktoré nebolo možné vybrať. Užitočný nácvik na Černobyľ!)

Daxa odloží spisy. Pozoruhodné, ako sa vtedajšej komunistickej vláde podarilo toto všetko utajiť. Dnes o ich tajomstvách už takmer nikto nestojí. Opäť budú predčasné voľby. Dnes havarovala už ďalšia demokratická vláda. Politické zákulisie je zjavne zaujímavejšie než oficiálna politická scéna. A aj tá je zaujímavejšia ako havária jadrovej elektrárne, ktorá bola len rozcvičkou na černobyľskú katastrofu. Veď sa vlastne skoro nič nestalo. Dvaja mŕtvi – a ani nie po ožiarení. Dnes sú dvaja mŕtvi dennou daňou za preťaženú dopravu vďaka

záplave rýchlych áut šťastných konzumentov demokracie, ale aj takých vehiklov, čo pripomínajú tanky, aby ich majitelia mohli bez následkov zmiest' z cesty všetko, čo by im prekážalo. Ako v ich životoch. Ako v ich závratných kariérach, keď víťazí ten, kto je pripravený aj na čelný náraz.

„Tak ako?“ Gyra sa opäť zjavuje nečakane a takmer nehlučne.

„No, pôsobivé, ale staré. To je tridsaťročná história...“

„Hm, tak je načase, aby si si prečítal aj tie stránky, ktoré v tej zložke chýbajú...“

4.

DAXU však z kompletnej zložky zaujala už len jediná veta:

„V odpadovom kanáli, ktorý vedie z elektrárne do blízkej riečky a odtiaľ do veľtoku smerujúcemu k hlavnému mestu, bola po definitívnom odstavení pilotného reaktora zistená radiácia miestami porovnateľná s hodnotami žiarenia po pokusoch s atómovými bombami na atole Bikiny.“

Chvíľu o tej vete premýšľa, ale nakoniec ju pustí z hlavy. Prvá vážna havária jadrovej elektrárne na svete a akurát u nás na Slovensku! Stalo sa. A že sa nejaká rádioaktivita dostala do okolia? No povedzme, že áno. Ale čo s tým teraz, po toľkých rokoch?

Keď dávajú spolu s Gyrom zložku dokumentov zase dohromady, Gyra je pomaly zvedavejší než jeho mladší kolega.

„Tak ako, už je to zaujímavejšie?“

„Veľmi, ale pre historikov. To už bolo...“

„A zaujímalo by ťa, čo tam ešte stále je?“

Daxa nahodí do tváre nechápavosť číslo tri. Tam niečo ešte stále je?

„Ale to nie je v žiadnych spisoch. A chce to pevné nervy a schopnosť mlčať.“

Daxa mlčí. Jeho nervy sú zatiaľ dosť pevné aj na to, čo nie je v žiadnych spisoch.

5.

KAŽDÝ veľký výskumný ústav po čase pripomína labyrint kombinovaný so skladiskom. Tu v ostrovčekoch pozitívnej deviácie vzdelanosti žijú a pracujú podivuhodní tvorovia v bielych plášťoch. Zrýchleným krokom, niektorí aj behom, prechádzajú popri zástupoch blikajúcich a hučiacich prístrojov, skúsene sa prepletajú medzi horami krabíc, ktoré skrývajú ďalšie, ešte nevybalené. A všade až po strop papiere, papiere a papiere. Popísané aj nepopísané, knihy a katalógy chemikálií, knihy hrubé a katalógy ešte hrubšie. Na križovatkách chodieb občas stolík s kresielkami: kedysi slúžili fajčiarom, dnes kávičkárom, ktorých ešte nezakázali. Týmto labyrintom sa prepletajú dvaja vedeckí pracovníci takmer nebadane. Gyra vedie Daxu k zadnému požiarnemu schodisku. Zostupujú mlčky. Až dve poschodia pod úrovňou zeme sa Gyra otočí k Daxovi.

„Nie je tam svetlo, asi vypálená žiarovka. Ale cez otvorené dvere uvidíš dosť...“

Prejdú popri rade kovových dverí až k tým na samom konci surovej betónovej chodby. Po odomknutí ich Gyra jedným trhnutím otvorí, ustúpi do chodby a dá prednosť Daxovi. Ten zvedavo nakukne, a kým sa rozpozerá, ešte podvedome urobí krok dnu. Vzápätí stuhne prekvapením. Za starým stolom, zahádzaným gumenými protiatómovými plášťami a plynovými maskami, trčia mužské nohy v čiernych gumákoch. Na zemi ktosi leží...

6.

„TY SI SA ZBLÁZNIL, ty nie si normálny, si šialenec!“

Daxa a Gyra sedia po práci neďaleko svojho vedeckého ústavu v zafajčenej krčme zvanej Bzučák. Ten vytrvalý bzukot zabezpečujú hlavne robotníci z blízkej stavby nového pavilónu Akadémie. Naši dvaja akademici nápadne zvyšujú priemer IQ celej spoločnosti, ale nemajú z toho žiadnu výhodu. Prsnatá čašníčka Betka si všíma skôr štamgastov a až nakoniec donesie s veľkým treskom dve pивá aj k tomuto vzdialenému stolu. Feri priťukne k Daxovmu krígl'u, a skôr než ho Daxa stihne napodobniť, schuti si upije.

„Viem, čo robím.“

„Za to by si nás mohol dostať aj do kriminálu, ty magor!“

„Ani nie, nikto o tom nevie...“

„Lenže ja už teraz o tom viem... A načo je to dobré? Načo ti je svedok navyše?!“

„Prečo svedok? Spolupracovník.“

„Nie, ďakujem, nechcem.“

„Nemusíš, ale tí tvoji rakúski kolegovia by po tom skočili ako kura na sopeľ. Bol si u nich na stáži dosť dlho, poznajú ťa, dôverujú ti. A s nimi môžu prísť peniaze na výskum, aj medzinárodné krytie...“

Daxa prvýkrát od objavenia čiernych mužských gumákov v podzemí pozrie poriadne na Gyru. Zdá sa, že má všetko do detailu premyslené. Aj ten šok, ktorý

na Daxu nachystal. A aj to úľavné vysvetlenie, ktoré nasleduje pre istotu mimo stien Ústavu, ktorým už za tie roky mohli narásť poriadne uši.

„Takých gumákov je tam dvadsať. V každom iná vzorka, s inou silou žiarenia. Všetko čerstvo odobraté z okolia elektrárne v Kostolniciach...“

„Ale v gumákoch? V normálnych pracovných gumených topánkach? To má akú logiku?“

„Najlacnejší izolačný obal. A je nenápadný. Keď objednáš na pracovisko dvadsať párov pracovnej obuvi, komu by to bolo čudné?“

„No dobre, ale k tým vzorkám si nemohol prísť len tak.“

„Samozrejme, že nie. Dal mi ich ten mŕtvy.“

Daxa sa trhane zasmieje a zhlboka si odpije.

„Cha, už ti na nič také nenaletím. Ak nebola mŕtvola v tých gumákoch, tak kde ju máš schovanú?“

„Nikde. Ešte ju len pochovajú. A my pri tom nesmieme chýbať.“

„Ty magor, so mnou nepočítaj!“

„Tak zajtra v čiernom obleku. A urobíš veľmi dobre, keď si zoberieš ten služobný diktafón, čo reaguje na ľudský hlas a vypne sa, keď nikto nehovorí. Bude to dlhý pohreb a reči, ktoré by nás zaujímali, kurevsky málo...“

7.

„VY STE BOŽÍ člověk!“ starý knihovník pritiska k sebe materiály o Jarovských Kostolniciach, ako keby sa mu vrátil stratený syn a ešte aj s nevestou. „Kde ste to našiel?“

Daxa zrozpačítie: „Povedzme, že... na stole.“

Starý knihovník mávne veľkodušne rukou: „Rozumiem, hlavne, že je to zase doma, ako sa povie...“

Vloží hrubú zložku späť do police. A ako keby mal oči vzadu, nenechá Daxu len tak odísť.

„Moment, moment, pán doktor, a čo za to?“

Daxa pokrčí plecami, ale knihovník nalieha.

„No tak, vy ste pomohli mne, tak na revanš, čo by ste potrebovali? Táto knižnica má už takmer polstoročie, tu sa nájdú pekné kúsky...“

„Tak, keby vás to neobťažovalo...“

„No čo...“ starý knihovník sa už rozhliada, čo by mohol podať.

„Všetko o rádioaktivite a vplyve na ľudí, taký prehľad, mohol by ste?“

Knihovník sa hrdo napriami.

„Akože, to je predsa maličkosť, aspoň si oprášim starú gymnaziálnu angličtinu. A nemecky sme rozprávali zasa doma. Mimochodom, keď hovoríme o tej nemčine, hneď som si na niečo spomenul! Viete, že za druhej svetovej vojny v Nemecku predávali rádioaktívnu zubnú pastu? Volala sa niečo ako

Dora...“

Daxa neveriaco pokrúti hlavou: „A ako im to mohlo napadnúť?!“

„No asi si niekto myslel, že potom bude ten chrup naozaj žiarit'. Rovnako ako nápad pridávať rádioaktívnu látku do šampónu, aby v prítmí kúpeľne bublinky viac vynikli...“

Knihovník sa zasmieje a pomaly vyprevadí Daxu k dverám.

„Spol'ahnite sa, pán doktor, ja vám takýchto perličiek ešte nájdem...“

Daxa sa medzi dverami otočí.

„Ale zo seriózných prameňov.“

„V tejto knižnici máme len seriózne materiály. A viete čo?“ knihovník sa významne odmlčí. „Že ste to vy, ani si preto nebudete musieť chodiť. Vždy, keď niečo objavím, nájdete si to na stole. Nech to má štýl, dobre?“

Daxa len vd'ačne kývne. A hneď to pustí z hlavy. Ale knihovník nie. Tu je dôkaz:

8.

„OPUSTIL NÁS vzácny kolega, otec rodiny, priateľ, verejný činiteľ... Bol to...“

Pohrebná sieň je nabitá, Daxovi s Gyrom ostalo miesto už len vzadu na státie. Aj tak musí Daxa šepkať, aby nerušil.

„Feri, ty magor, keď už tu stojím nad rakvou niekoho, koho som vôbec nepoznal, povieš mi aspoň, kto to vlastne, dofrasa, bol?“

„A čo ti ja viem?“

Gyra sa tvári nezúčastnene. Občas mierne kývne hlavou, keď sa jeho oči stretnú s niekým, koho pozná, a ten mlčky pozdraví.

„Chceš povedať, že si zobral dvadsať vysokorádioaktívnych vzoriek od niekoho, koho vôbec nepoznáš?“

„A ty si schopný vyhlásiť, že poznáš človeka, ktorého si stretol pred takmer štvrtstoročím na strednej škole a potom len občas na sporadických výročných stretávkach?“

„Takže spolužiak?“

„Iste, spolužiak, ktorý ťa po rokoch vyhl'adá, aby z kufra auta vytiahol niečo, čo by sme mohli prirovnať k malej atómovej bombe. Zaprisahá ťa, aby si o tom nikomu nehovoril, a sám o tom mnoho nepovie. Len to, že chce, aby som zistil, či tá rádioaktívna pôda môže ohroziť živé organizmy. Podrobnosti neskôr...“

„A na jeho pohrebe hľadáš tie podrobnosti?“

„Na jeho pohrebe hľadám niekoho, kto ich vie. Určite tu je, musí tu byť. Ten spolužiak by ako čerstvý riaditeľ výskumného ústavu určite nešiel po tie vzorky osobne na pole a ku kanálu, čo zvádza odpadovú vodu z elektrárne rovno cez najbližšiu dedinu. Nejaký technik to musel odobrať a doniesť. Možno to bol zároveň aj pôvodca celého toho nápadu. Ved' čo môže byť lákavejšie, než podstrčiť novému šéfovi niečo, čoho sa tí pred ním tridsať rokov báli dotknúť, či ani o tom radšej nechceli vedieť.“

„A ty si myslíš, že akurát ten sa ti tu prihlási. Akoby mohol vedieť, že tie vzorky máš ty? A ako by si mohol trúfnuť po nich pátrať, keď ten jediný, komu ich odovzdal, už leží v rakve rozstriel'aný mafiánskymi salvami?!“

„Tíško, pokojne, piánko... Už ju spúšťajú a za chvíľu na ňu budú tí najbližší hádzať hrste hlíny. Veľmi podobnej tej našej, len tá naša žiari...“

„Ešte nie je naša, mňa do toho neplet'... Radšej sa obzeraj po tom svojom neznámom.“

„A ty nezabúdaj na diktafón. Nahrávaj až do konca, niekoho alebo niečo tu musíme nájsť...“

9.

V ČIERNYCH OBLEKOCH sa vo svojej obľúbenej krčme Daxa s Gyrom vynímajú ako zvonenie mobilu plné prdov. Niektorí z miestnych aj podozrievavo zavetria, ale tí dvaja si okolie nevšímajú. Medzi nimi stojí malý diktafón a vydáva čudné zvuky. Daxa nespokojne vrtí hlavou.

„Čo tu chceš vlastne počuť? Ved' je to úplne nahovno patent. Tým, že vypína, keď ľudia zmlknu, usekáva konce viet a zasa pre zmenu neskoro štartuje, keď niekto začne hovoriť. Toto je len zmäť slov úplne neznámych ľudí, čo melú o ničom... Ved' sú na pohrebe, čo múdre by si asi chcel počuť?!“

„Mýliš sa, tí ľudia vedia niečo, čo by sa zišlo vedieť aj nám...“

„Ale z týchto viet nič neposkladáš.“

„Ved' ani nemusím. Nejde dokonca ani len o jednu celú vetu. Ide skôr o jediné, zato kľúčové slovo. To, ktoré nás posunie ďalej...“

„A ako poznáme, ktoré je to kľúčové slovo?“

Gyra sa pozrie na Daxu s dešpektom, ako keby práve prepadol v teste na jadrového detektíva.

„To je slovo, čo aj v takej chvíli, keď pochovávajú človeka, zaznie najčastejšie. Slovo, ktoré je dôležitejšie než smrť, čo sa tým pohrebom pripomína. Slovo, ktoré je samo o sebe smrťou... Len dobre počúvaj!“

10.

KLÚČOVÉ SLOVO nie je nakoniec ani ozajstné slovo, ale zahraniční kolegovia aj tak hneď zareagujú. Je to len znak, ktorý rozpoznajú i bez znalosti domáceho jazyka okamžite, a okamžite vedia, o čom sa hovorí. Na pohrebe sa sústavne opakovalo jedno zdanlivo nič nehovoriace spojenie, hovorilo sa o A1.

Jeden z dvoch cudzích návštevníkov ukáže na zástup gumákov vyrovnaných na veľkom stole hlavného laboratória.

„Vzorky po havárii A1?“

Gyra len hrdo prikývne, jeho predpoklad sa dokonalo naplnil. Len čo prehovoril Daxu, ten už Rakúšanov prehovárať vôbec nemusel. Jadrové elektrárne milujú ako kozie bobky v polievke. A hoci táto koza zdochla už pred tridsiatimi rokmi, dodnes zanecháva žiarivé bobky. Tie zasa, ak by to spoločné testy potvrdili, môžu pochovať aj celú ešte stojacu elektráreň v Kostolniciach, kde po havarovanej A1 postavili štyri iné reaktory ruského typu.

„Máte povolenie na publikovanie?“

Daxa s Gyrom na seba pobavene pozerú.

„To sa u nás od pádu komunizmu nenosí. Povolenie nepotrebujeme...“

Mladý šéf rakúskej delegácie v Daxových rokoch zamyslene pokýva hlavou.

„U nás potrebujeme povolenie vedenia aj bez komunizmu. Ale toto – ak niečo nájdeme – povolia radi. Možno budeme aj na prvých stránkach denníkov!“

Na seriózneho vedca je to nezvyklá skratka od podmieneného tónu k

presvedčení, že to, čo majú pred sebou, je hodné hlavných novinových titulkov. Svedčí však o tom, že Rakúšania nezakrývajú nadšenie. Ved' kto iný by im dal do ruky dôkazy o tom, že nenávidená jadrová elektrárň rozosieva do svojho okolia žiarivé stopy? Kto iný by sa k nim vôbec dostal? A kto iný by ocenil, že práve oni môžu dať nevyhnutným biotestom punc medzinárodnej spolupráce?

Ústav experimentálnej biológie má ako jeden z nosných programov výskum rádioaktivity malých dávok. Ten projekt je aj vo svete unikátny – a pritom je to také jednoduché. Načo sa zaoberať veľkými dávkami rádioaktivity, ktoré sa bežne nevyskytujú, ak tu všade okolo nás máme to malé, všedné, „každodenné“ žiarenie, ktorým prechádzame všetci bez toho, aby sme si to všimli? Radón v stavbách našich príbytkov tvorí až 49 % registrovaného žiarenia. Temný pozdrav po černobyľskej katastrofe a všetkých doterajších jadrových pokusoch len 0,3 %. A pritom výbuch reaktora uprostred ukrajinskej stepi tej aprílovej noci roku 1986 rozmetal desaťkrát viac rádioaktívneho materiálu ako po hirošimskej bombe.

Deväťdesiatdeväť zo sto pracovísk vo svete špecializovaných na rádioaktivitu sa zaoberá následkami jadrových havárií alebo pokusov s atómovými bombami. Tento Ústav a najmä laboratórium vedené Františkom Gyrom sa však špecializuje na malé dávky rádioaktivity, ktoré sú bežnou súčasťou nášho životného prostredia už tisícročia. Toto vedecké pracovisko je teda unikátne, ale vďaka unikátnosti nemôže pracovať s takými veľkými dávkami, aké sú v tých